

U J K Ö N Y V E K

Mátyás Ferenc: A falu küldöttje. (Singer és Wolfner kiadása). Két lelencgyermek nevelőszülőhöz kerül, aki nagyon rosszul bánik a gyermekekkel. A nagyobbik gyermek, a fiú, csakhamar átérzi nyomorúságos sorsát, s testvérül fogadja a szerencsétleneket, az elnyomottakat, az egész veleérző természetet. Cselédi sorsban kinlódik, s minden lépésénél éreznie kell az árvaságot. Ritka szellemi képességeit észreveszi a tanyai tanító, s esténként, amikor a béresmunkát befejezte a fiú, szívesen foglalkozott vele, kivezette a testi robot világából és szellemi mezőket mutogatott neki. Érzékenysége, a kiaknázatlan szellemi energiák sok viszontagságot okozó csavargásokba kergetik. Visszakerülvén a tanyára, a tanítóval, a segéd-tiszttel és a tanyabacsóppent két már neves őstehetséggel együtt kultúrprogramot épít, s megkezdí a nép felvilágosítását, művelését. Munkájukra az egész falu, majd a megye is felfigyel, s a népkönyvtárat még a főispán is jelentős adományokkal gyarapítja. Jól házasodik, a falusi intelligencia is befogadja, ujságíró lesz. Pestre kerül, s mint nagyon sok őstehetség, ő is elzüllik, de felesége és egy otthon tett látogatás helyrebillenti s azután tollal szolgálja a népet.

Ez az erősen programírás meseje, s a mellékalakokban ráismerünk korunk néhány őstehetségére. Az író nemcsak szerepelteti őket, hanem azok sokathallott programját teszi meg hőset alakító erővé. A regény második felében azok szavait ismételteti. Hőseben nem teljes sorsot mutat be, hanem egy furcsa és szerencsétlen keveréket. A hős minden kiválósága mellett sem rendelkezik kellő morális alappal. Az író részle-

tekben tud ábrázolni, lírai beleélése itt-ott mitikus légkört terem, de nem tudja a regény levezetőjévé tenni. Mátyás inkább lírikus, aki képekben gondolkodik, egy-egy pillanatot gyönyörűen érzékeltet, de az „egész“ ábrázolásához nincs elég ereje.

ZEMPLÉNI FODOR JÓZSEF

Koltay-Kastner Jenő: Olasz-magyar művelődési kapcsolatok.

A Kincsestár sorozatban jelent meg a könyvecske. Ismeretes, hogy mily terjedelmes anyagot ölel fel ez a kérdés, amely tulajdonképpen végigkíséri a magyar élet európai történetét dicsőséges és szomorú korszakaiban egyaránt. Egy kis kötetben összesűríteni ilyen gazdag anyagot, bemutatni pontról-pontra legfontosabb megnyilatkozásait, a különböző részletkérdéseknek a megillető helyet juttatni, vagyis az egészről organikus, egységes képet adni — nyilvánvalóan nem volt könnyű feladat, ugyanakkor a szerző részéről előfeltételezte az anyag teljes uralását. Koltay-Kastner Jenő 9 fejezetben nagy hozzáértéssel, lelkiismeretes odaadással rendezte el az anyagot. Elég a tartalomjegyzékre egy pillantást vetnünk, hogy már is biztos tájékozottságra tegyünk szert a bonyolult kérdésben. A könyvecskét lapozva és a lapok fejcímeit olvasva világos képet nyerünk a személyekről és tényekről, amelyek az egyes korszakokra rányomták bélyegüket.

A történelmi valóság hűsége szempontjából nagy nehézséget jelentett a kritikai irodalom és a legújabb kutatások eredményeinek szem előtt tartása. Ez a megállapítás különösen az első 5 fejezetre nézve áll fenn, amelyekben a szerző Olaszország és a magyar nemzeti állam kapcsolatait tár-